

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 140. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311063040.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Om hoerfolch, baaler och skiørleffnedtz folch.

Saadanne skulle och steffnes ud till Roeskild dom, och der || straffes, oc andet paa herreslot och gaarde, som i nu formerche jo, at de straffe dem till Kiøbenhaffns kag, till Callundborgs kag, vdi kuulhuset i Roskild, huor altid bør at ligge X eller XII skoelē riis, som det folch kand hudstryges met, paa det gud skal iche lade et helt land hudstrygge med blodstyrting oc anden plaffue, fordi at huor en skarns skøge er (med aarloff at sige) som lader sit legeme vanbruge, da motte j saa gjerne haffue en vlff her paa eders march, thi hun giør skade.

Der sadde tilhobe 2 naboer nu i aar paa herris himmelfards dag vdi deris egen bye, som heder Hæm, och ligger straxt vden for Ringsted, oc drach en skaal øll met huer andre, da kom der en skarns qvinde ind til dem, oc de begynder at sidde och trettes om hende, saa lenge at den ene slog den anden all død paa samme sted, och motte hand oc selff miste sit lifff der offuer, om ieg er ellers ret foresagt, det er jo vist at thoe miste deris lifff, for den ene qvindes skyld.

Ia huor mange miste deris lifff i Kiøbenhaffn for den 141 Rosengaard vaar ved magt, iche viisker bødelen sit sværd saa tiidt ud vdi denne thid, som hand gjorde i den thid.

Nu hun haffuer ont øll i hendes kande, dricher du det aff met hende, du faar bode scham och schade, och bermen bliffuer til pocher och andet ont som ieg vil iche neffne for skam schyld. Saa at de vngekarle som løbe thill hende som en hob hunde (med aarloff at sige) løber till en teffue; de skulle paa det sidste nedsmøres oc bliffue forderffuede: huor mange bliffue saa forderffuede aff onde quinder.

Och eders egen døtter som vaar nu her oc læst for mig, goede erlige piger gaa offuer deris thid bliffuer XX eller xxiii aar ja xxx aar oc iche kunde komme thill et skamløß brød, ||men maa saa gaa hæn vdi liffs och siels fare for en skarns skiøges skyld, som ligger och dibber vdi en soken, och forhindrer ecteskab statt.

Thi all den stund at vngekarle maa bole met en skarnsqvinde, da giffte de dem iche med nogen dannemandz døtter, och der som fult sadant skarns folch er udj sognen, der bliffuer iche mange brølluper i den soken.

Ia formercher hun at nogen aff de vngekarle som bole met hende, vil begynde aff foreldernes, slegtes och venners radt at giffte tig udj herren, straxt faar hun sin kaabe paa fit hoffuet, och hæn oc søger hannem op och faar hannem fat bag en lade, och skriffter hannem.

Iens ieg haffuer hørt at du vilt nu giffte dig, du Vilt haffue den mands datter, vilt du haffue den bredmundet piige, den langnæbet dieffuel, mig vndrer nu huad du nu haffuer fanget for et sind (saa begynder den taske at snibe och grede) alt haffuer du loffuet at du schalt end lenger bole med mig, ty hy hye, saa tuder hun, oc vil forhindre ecteskab den skarns hud.

Det vaar jo tusindmaal bedre, at hun arbeide for sin brød till gud sender hende selff et gott buod paa ærens vegne, end at hun schall forderffue vngekarle, och forhindre gode piigers gifftemaal, oc giøre deris forælder harm 142 och sorigg, oc sig selff her en ævig scham, och hißet en evig fordømmelse.

Her vor vel en god formaning behoff, først til hine vgudelige byefogder vdi kiøbstederne, som vil beskytte och bescherme saadanne skarns qvinde til onde, oc iche till gode for en gylden, heller for en sildegarn, heller ellers en skendige bade och vinding, huor med de selge synd oc fordatninge synder || der Christus tolde død for, och betenche iche, at di ere derfor forskichede til byefogder at de schulle affverie synd och skendsleffnet udj en stadt, och iche styrche eller stadfeste sadant folch vdi synd oc guds fortørnelse; du syndselger faaer at giøre en skarp regneskab derfor, du vidst vel at det vaar got at vere fouget, skulle mand iche giøre regenskab, derfor tench paa regenskabs thiid som staar endnu for.

Desligeste vaar ocsaa behoff at formane vgudelig edellfolch, hærredtzfogder och slodtzfougder, at de huerchen tage haffre helder andet aff saadan folch, och tilstede dem derfor at føre et sebendige leffnet, helder tage dem op paa herregaarde, oc holde dem der till et skendige vanbrug, huilchet gud vill dog endelig straffe paa dem som det giør.

Den tridie formaning vaar her behoff, til dem som huße och hæle dem, och selge deris øll och brendviin med sadant folch i kiøbsteder och paa landsbye, mand thør iche sette luß i skindkiortell, hun kommer vel selff: du tørst iche belade dig met fremmede synder, du haffuer vel noch udj din egen sech at bære till mølle, naar du schalt fram til dommen.

Tiff oc tiffuens compan dem henger mand op, naar mand faar fatt paa dem, hui maa iche horer eller skiøger oc deris companer, det er, de som bole met dem, och de som huße och hæle dem, iche hudstryges

til kagen, helder till gallietræet.

Tager det onde fra eder, saa vil gud giffue eder det gode, men ville i beholde det onde hoß eder, saa faar i 143 aff gud alt ont til det onde. Nu om diße formaninger vil ieg en anden thid talle meere om; thi ieg trættis nu fast; vi vil gjøre en ende herpaa i Jesu naffn. ||